Lillestrøm Kajakklubb,
Risiko ved padling i elver.

Av: Kjell Johansson

Klubben holder til i Lillestrøm og i nærområdet har vi elvene Leira, Nitelva og Glomma. Elvene er ikke «*strie» nok*» til å drive elvepadling som sport, men det er klart at padlingen her foregår på ***strømmende*** vann. Elvene har stor vannføring og enkelte steder kan de være ganske strie, spesielt ved flom. Når vi skal gjøre en risikovurdering må vi ta hensyn til forholdene og hvem som skal være med på tur. Normalt vil risikoen være lav og akseptabel for padlere med grunnleggende ferdigheter, men ved stor flom er turpadling ikke tilrådelig. For å kunne gjøre en best mulig risikovurdering er det viktig å vite noe om hvilke farer og uønskede hendelser vi kan møte. Med kjennskap til dette kan risikoreduserende tiltak gjøres.

Fotfelle, å bli sittende fast med en fot under vann.
Hvis du kantrer og havner i elva er det avgjørende at du ikke forsøker å trå vannet eller sette beina ned før du er sikker på at du er inne på grunt vann. Hold deg fast i kajakken hvis du ikke har mistet den. Flyt (svøm) på ryggen, ha føttene i fartsretning, så ser du hva som kommer, og kan dempe eventuelle sammenstøt mot steiner og lignende. *«Rumpa ned og beina opp».*

Får du foten i klem mellom steiner eller bli sittende fast i trær og greiner under vann vil du bli dratt under. Dette kalles "fotfelle", og er en meget farlig situasjon, og redningsarbeidet er vanskelig.

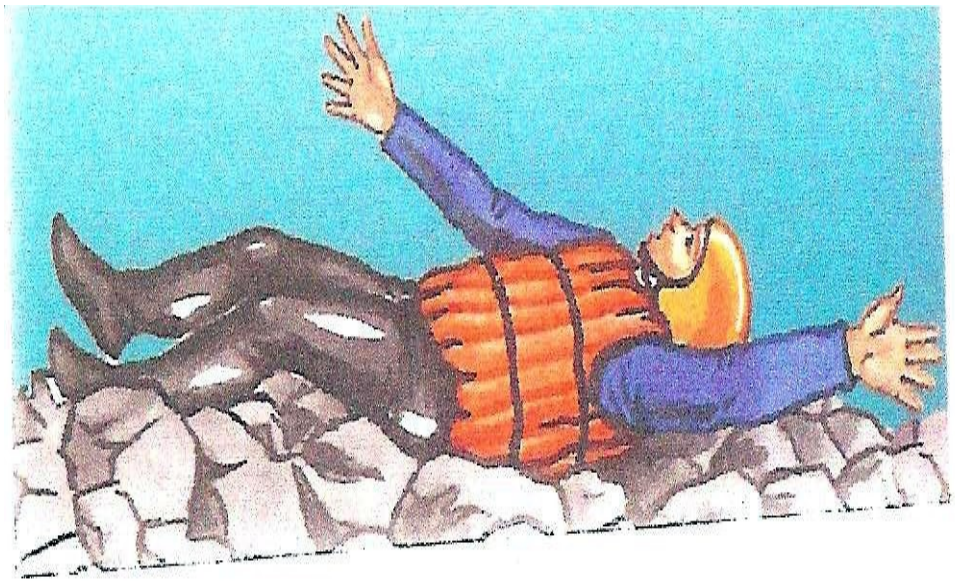

Bildet over viser en ”fotfelle” hvor padlerens ene ben sitter fast mellom to steiner og strømmen gjør at han ikke klarer å holde hodet over vann.
Bildet er kopiert fra :”The practical guide to Kayaking & Canoeing” av Bill Mattos.

Å bli sittende fast på steiner, i eller under trær, stokker, flåteganger og lenser.

Hindringer som ligger i elva, som trær, stokker, flåteganger og lenser kan føre til at du blir klemt fast eller trukket under. *Unngå å nærme deg hindringene "oppstrøms".*

Hvis du ikke kan unngå at elva drar deg inn i en hindring så må du raskt lene deg mot hindringen og kante kajakken slik at du løfter den siden som vender «oppstrøms». På den måten unngår du at vannet skyller over kajakken, men isteden renner under kajakken.

Hvis du har havnet i vannet vil du sannsynligvis ikke klare å komme deg opp på eller over en flytende hindring, men bli dratt under. Med oppdrift fra padlevesten er det da stor fare for å bli sittende fast.

Bildet over vises en padler som er dratt under og klemt fast mot en hindring. Er strømmen sterk vil det være vanskelig å frigjøre seg fra kajakken.
Ilustrasjonen er kopiert fra :"The practical guide to Kayaking & Canoeing" av Bill Mattos.

Bildet til venstre er fra hjemmesiden til Sjoa kajakksenter, og viser en øvelse hvor en trenet redningsmann forsøker å komme seg over en stokk, men er i ferd med å bli dratt under.

Vurdering av forholdene

- Vannføringen kan endre seg i løpet av kort tid
- Ved høy vannstand er mange potensielle fotfeller skjult
- Vannet i elvene er ofte kaldt og spesielt så kan temperaturen i Glomma endre ser raskt
- Ta hensyn til isforholdene

Bilde er tatt i Glomma ved lav vannstand, og viser «fotfeller» som med normal vannstand ikke er synlig.

Glomma i vårflom ved Stasjonsstranda. Dette er ikke forhold for padling med havkajakker

Utmattelse
Det går veldig lett å padle med strømmen i elva, men det kan bli en krevende tur tilbake mot strømmen. Planlegg turens lengde ut fra den antatt svakeste padleren i gruppa. Det kan også bli behov for assistanse og tauing ved sterk motstøm.

Høye elvebanker som raser ut
Vær forsiktig med høye elvebanker. De kan enkelte steder være loddrette eller til og med henge ut over elva. Noen steder er de høye, opp mot 2 -3 meter er ikke uvanlig. De raser ut uten forvarsel og da er det farlig å være for nær.

Farlig forhold når elva er delvis frosset
Etter en velt på oversiden av isen, vil en padleren ha store problemer med å komme seg opp på isen. Strømmen i elv vil dra beina og etter hvert hele kroppen under isen. Uten ispigger eller kammerathjelp vil det være tilnærmet umulig å dra seg opp.
Siden elvene er regulert vil det ofte bli liggende is nedover elvesidene som kan gjøre det vanskelig å komme i land.